OOST POST
SOERABAIJASCHE COURANT.

№ 8 ZEVENDE JAARGANG. 1859

PRIJS VAN INTEEKENING.

Per 6 maanden voor Soerabaya. . . . f 7.50
" " " " Java. . . . . . " 9.—
" " " " Buitenbezittingen. . " 10.—
" " " " Nederland. . . . " 12.—

De OOSTPOST verschijnt elken *Maandag* en *Donderdag*.

DONDERDAG 27 JANUARIJ.

PRIJS DER ADVERTENTIEN.

De prijs der ADVERTENTIEN is f 1.— voor elke TIEN WOORDEN; behalve het segel.
Advertentien met groote letter betalen dubbeld.
Iedere herhaling na de twee eerste plaatsingen wordt betaald met de helft van het bedrag der advertentie.

Bij deze courant behoort een bijvoegsel.

DE NEDERLANDSCHE HANDEL.

Wij kregen dezer dagen onder de oogen een tabellarisch overzigt van den Nederlandschen handel met de verschillende staten en landen van den aardbol, dat wij, met het oog op het naauwe verband tusschen den handel onzer kolonien en dien van het moederland, der mededeeling dubbel waardig keuren, vooral om de wille der belangrijke gevolgtrekkingen, waartoe dat overzigt aanleiding geeft.

	ALGEMEENE INVOER.		ALGEMEENE UITVOER.	
	(IN DUIZENDTALLEN VAN GULDENS)			
	1855.	1856.	1855.	1856.
1. *Groot-Brittanje.* .	96,337	105,969	69,050	74,913
2. *Noord-, Oost- en Midden-Europa.*				
Tolverbond. .	66,195	79,717	118,793	129,061
Hanov. en Oldenb.	4,870	4,473	7,681	6,342
Hamburg. . .	5,993	4.258	7,469	6,988
Bremen. . . .	1,197	1,016	844	963
Lubeck. . . .	47	22	85	80
Mecklenburg. .	461	91	104	76
Denemarken. .	7,814	2,424	1,860	1,349
Zweden. . .	4,539	1,756	688	1,163
Noorwegen. .	6,154	5,744	1,090	1,015
Rusland O. en W. Zee. . .	163	15,887	2	11,021
	97,433	115,390	138,566	158,008
3. *Westelijk Europa.*				
België. . .	25,463	31,674	44,128	33.191
Frankrijk. .	14,508	17,682	11,844	12,377
Spanje. . .	1,257	710	1,248	1,459
Portugal. . .	521	580	434	382
	41,749	50,646	57,654	47,409
4. *Middellandsche en Zwarte-Zee.*				
Rusl. Zw.-Zee.	96	242	—	45
Turkije en Lev.	1,019	1,713	4,240	3,581
Oostenrijk .	1,382	942	3,617	4,576
Italië. . .	2,702	2,652	8,869	9,087
	5,199	5,549	16,726	17,289
5. *Amerika.*				
V. S. N.-Am.	7,581	10,688	6,437	8,293
Suriname . .	4,270	4,357	1,306	1,288
Curaçao. . ,	275	273	391	434
Diverse Staten.	817	736	627	1,252
Cuba. . . .	3,443	1,914	156	241
Brazilië. . .	4,879	3,084	98	88
	21,265	21,052	8,985	11,596
6. *Azië, Afrika en Australië.*				
Java c. a. .	66,811	91,444	21,984	27,832
China. . .	2,173	3,359	125	435
Kust v. Guinea.	625	999	666	416
K. de G. Hoop. Kan. Eil., Eng. O. I. Bezitt.	10,701	16,359	242	280
Philipp. Eil.	343	820	—	—
Australië. .	—	—	154	71
	80,653	112,981	23,171	29,034

De f 69 millioen grooter algemeenen invoer in 1856 dan in 1855, en de f 24 millioen grooter invoer, te zamen f 93 millioen, vinden wij als in één oogopslag. Groot-Brittanje deelt in die vermeerdering voor f 14 millioen, het Tolverbond voor f 24 millioen, Rusland voor f 26 millioen, Frankrijk voor f 4 millioen, N.-Amerika voor f 3 millioen, Java voor 31 millioen, de Kaap, de Engelsche O. I. Bezittingen voor f 6 millioen. Daarentegen verminderde het verkeer, behalve met andere landen voor kleiner cijfers, met Denemarken voor f 6 millioen, met Zweden voor f 3 millioen en met België voor f 5 millioen. Intusschen zou dit verschil nog meer in ons voordeel blijken te zijn, wanneer wij de werkelijke in plaats van de officiële waarde kenden, daar de artikelen, die wij van de landen trekken waar vermeerdering is, meer in prijs gestegen zijn, dan die van de landen, die vermindering aantoonen.

Zoo gaarne zouden wij dezen staat artikelsgewijze ontleden, om daaruit te kunnen aantoonen, in welke artikelen wij kracht bezitten, en in welke wij nog zwak zijn. Maar twee hoofdvereischten voor zulk een arbeid, tijd en ruimte, vooral echter tijd, ontbreken ons daarvoor. Slaan wij echter een blik op ieder dezer groepen afzonderlijk, hoe vlugtig dan ook.

1°. Ons verkeer met Engeland gaat gestadig vooruit. Sedert de vrije handel in dat Rijk burger, ja meester is geworden, is het een voordurende ruil met alle mogelijke artikelen die wij te zamen drijven. Wij voeden den Engelschen werkman met de producten van onzen bodem, en hij geeft ons daarvoor de vruchten van zijne nijverheid. Onze invoer van Engeland is grooter dan van Java zelfs, ja onze uitvoeren naar Groot-Brittanje zijn bijna het drie dubbele van die naar onze O. I. Bezittingen. Is krachtiger bewijs voor het gezegende van een vrij verkeer wel mogelijk?

2°. De tweede groep moest wel eene vermeerdering aantoonen, nu wij weer geheel vrij waren in ons verkeer met Rusland, en wij van daar weêr granen, zaden, hennep, talk enz. haalden, en er indigo, katoen, suiker enz. heen zonden. Evenzoo wordt het cijfer van verkeer met het Tolverbond jaarlijks toenemend, omdat wij als de brug daarvan zijn naar zee. Denemarken en Zweden wijzen kleiner cijfers aan door een kleiner aanvoer van granen. Het herstel van den vrede maakt de vergelijking van deze groep met het vorige jaar eigenlijk van weinig waarde.

3°. België is weêr onze brug naar Frankrijk, zoodat men niet kan onderscheiden wat in- of doorvoer is. De grooter invoer van Frankrijk bestaat bijna alleen aan goud; het eigenlijke verkeer met beide landen blijft zoo wat op dezelfde hoogte, daar hunne beschermende tarieven veel afsluiten, wat zich zoo ligt tot weêrzijdsch voordeel over en weêr een weg zou weten te banen. Mogt de tegenwoordige Keizer maar eens door een volledige tariefshervorming het bewijs leveren, dat hij ook het materiëel welzijn van Frankrijk wenscht te verhoogen. Met Spanje blijft de handel zoo onbeduidend, dat men dien nauwelijks noemen kan. Maar als de invoer van onze hoofd-uitvoerartikelen aldaar belast is met 20 à 45 pCt. voor kaas, 100 pCt. voor geraffineerde suiker, 125 pCt. voor jenever, 50 pCt. voor koffij, 60 pCt. voor thee en arak, 25 à 30 pCt. voor raap- en lijn-olie, dan waarlijk bevreemdt dat lage cijfer van verkeer niemand voorzeker. Ook met Portugal blijft het verkeer niet noemenswaard. En toch, hoe massaal kon het verkeer met deze landen zijn, wanneer er maar gezonder begrippen van handelswetgeving doordrongen.

(*Wordt vervolgd.*)

HET HOL VAN CASTLETON. (1)

Reeds had ik mij op 170 mijlen afstands van Londen verwijderd, toen ik, na eene van de voor mij liggende hoogten bestegen te hebben, op eens een bekoorlijk dal ontwaarde, dat geheel door bergen ingesloten en door rivieren en beeken doorsneden was. In dat dal nu, lag Castleton, een stadje, met lage huizen, 't welk zijn naam verschuldigd was aan een oud slot, waarvan alleen de ruïnen overgebleven waren. Een smalle weg, die zich van de bergzijde naar beneden slingerde, voerde mij daarin neder, tot in eene straat van Castleton, waar ik eene herberg vond. Hier hield ik zoo spoedig mogelijk mijn middagmaal en zette toen terstond mijnen weg voort; eene kleine beek, die midden door de stad vloeit, voerde mij tot haren ingang. Een oogenblik stond ik vol bewondering en stomme verbazing stil over de ontzettende hoogte van de steile rots, die ik voor mij zag, geheel met groen bewassen; op hare kruin vertoonden zich nog de bouwvallen van een slot, dat vroeger op hare spits pronkte en beneden bemerkte ik den buitengewoon grooten ingang van het hol, waar een eeuwige nacht zich aan het oog opdoet, als men, verlicht door de heldere zon, naar beneden ziet. Terwijl ik vol bewondering dat alles beschouwde, zag ik bij den donkeren ingang van het hol een man, met een ruw, wild uitzigt, die mij vraagde of ik het hol wilde bezoeken. Toen ik zijne vraag toestemmend beantwoordde, vroeg hij mij of ik mij over de rivier wilde laten zetten en bepaalde terstond daarop eene kleinigheid aan geld, die ik daarvoor moest betalen. Inderdaad, deze man, met zwart haar en morsige, verscheurde kleederen, had geheel het voorkomen van een anderen Charon (2) en was juist in staat, om de zonderlinge misleiding der zinnen, die vooral in het hol zou plaats hebben, reeds hier te doen aanvangen.

Nadat ik met hem over den prijs was overeengekomen, zeide hij tot mij: „Wees niet bevreesd; volg mij zonder eenige schroomvalligheid." Wij traden dan het hol binnen. Ter linker zijde van den ingang lag een afgehouwen boomstam, waarbij de knapen van het stadje speelden. Langzamerhand verloor zich het daglicht, dat door den ingang naar binnen scheen, in schemering. Maar wie beschrijft mijne verbazing, toen ik, nadat ik eenige schreden voorwaarts gegaan was, op eens aan mijne regter zijde, onder het verbazende gewelf van het hol, een onderaardsch dorp aanschouwde, waar de inwoners, omdat het Zondag was, van hunne besigheden uitrustten en vrolijk en tevreden met hunne kinderen voor de deuren hunner lage woningen zaten. Naauwelijks hadden wij deze kleine hutten achter ons gelaten of ik sag hier en daar eene menigte groote raderen verspreid, waarop deze onderaardsche bewoners op de werkdagen touw vervaardigen. Ik meende hier het rad van Ixion (3) en den onophoudelijken arbeid der Danaïden (4) te zien.

Hoe dieper wij intusschen in het hol afdaalden, des te meer begon de opening van het hol kleiner te worden en de donkerheid nam bijna met iedere schrede toe, tot dat er eindelijk nog slechts eenige stralen door eene kleine spleet naar binnen drongen. Het langzame toenemen der duisternis verwekt eene zoete melancholie, wanneer men bij de zachte afhelling van het hol naar beneden gaat, even als of de levensdraad zonder smart en tegenzin afgesneden wordt en men zoo rustig naar het land wandelt waar geene smart meer is.

Eindelijk sloot zich het hooge gewelf der rots, even als de hemel zich aan de aarde schijnt te sluiten; wij bereikten een poortje, waar eene oude vrouw ons uit eene

(1) Castleton is een stadje, gelegen in het graafschap Derbyshire.

(2) Zoo als bekend is, was Charon de veerman, die de afgestorven zielen over den vloed de Styx in de benedenwereld bij Pluto voerde.

(3) Ixion, koning der Lapithen in Thessalie, werd voor een begane misdaad (hij had zijn zoon opgeofferd) door de goden bestraft. Op hun bevel werd hij in den Tartarus met slangen aan een rad vastgemaakt, dat, door een hevigen wind bestendig in eene snelle ronddraaijende beweging werd gehouden.

(4) De vijftig dochters van Danaüs. Tot straf voor hunne misdaad (zij vermoordden in een nacht, op een na, hunne echtgenooten) werden zij in de onderwereld veroordeeld om in een bodemloos vat onophoudelijk water te scheppen.

OFFICIEEL GEDEELTE.

JAVASCHE COURANT
van 19 *Januarij* 1859 No. 6.

Civiel Departement.

BIJ DE SUBKOMMISSIE VAN ONDERWIJS TE SOERABAYA.

ONTSLAGEN:

Eervol, wegens vertrek, het lid H. de Bruijn; onder dankbetuiging voor de als zoodanig bewezene diensten.

BENOEMD:

Tot lid, mr. M. P. A. Coster, president van den raad van justitie aldaar.

Militair Departement.

BEVORDERD:

BIJ DE GENEESKUNDIGE DIENST.

Tot officier van gezondheid der tweede klasse, de officier van gezondheid der derde klasse L. O. de Visser.

OPROEPING VAN CREDITEUREN.

In de *Javasche Courant* van 15 Januarij 1859 no. 5, worden opgeroepen de debiteuren en crediteuren in de navolgende boedels:

Door het collegie van boedelmeesteren te Batavia, van wijlen de inlanders Ketjiel en Kaiman en de inlandsche vrouwen Aboena en Mima.

Door de boedelkamer te Soerabaya, van wijlen den chineeschen kleinhandelaar Kwee Boentien.

Door de wees- en boedelkamer te Macasser, van wijlen den Chinees Lie Hoeoen.

(*Voor het Land.*) De Resident van Soerabaya maakt bij deze bekend, dat vermist is *een recepis* van de serie van *f* 500. No. 3016, welke verzonden zoude zijn per post van Soerabaya, naar Japara, den 15den December 1858.

De houder van deze *recepis* wordt verzocht zich daarmede te wenden tot het hoofd van het bestuur zijner woonplaats, ten einde omtrent de herkomst en het bezit zoodanige inlichtingen te kunnen geven, als tot de ontdekking van het vermoedelijk ter zake gepleegd misdrijf leiden kan. —

SOERABAYA, *De Resident voornoemd*,
18 *Januarij* 1859. (82) VAN DER WIJCK.

VERTREK VAN DE LAND-MAIL

VAN SOERABAYA.

Gedurende het jaar 1859.

In de maand	Februarij	op den	2den en 18den.
„ „ „	Maart	„ „	5den „ 21sten.
„ „ „	April	„ „	2den 13den en 30sten.
„ „ „	Mei	„ „	18den
„ „ „	Junij	„ „	1sten, 17den en 30sten.
„ „ „	Julij	„ „	17den
„ „ „	Augustus	„ „	1sten en 17den.
„ „ „	September	„ „	2den „ 18den.
„ „ „	October	„ „	2den „ 18den.
„ „ „	November	„ „	2den „ 18den.
„ „ „	December	„ „	2den „ 18den.

des namiddags te vier ure.

ADVERTENTIEN.

GEBOORTEN.

Voorspoedig bevallen van eenen *ZOON*, de echtgenoote van

MAKASSAR, RAAIJMAAKERS.
5 *Januarij* 1859. (81) *Kapt. der Infant.*

VENDUTIE.

Op Vrijdag den 28sten Januarij a. s.

Zal in de kampong *Pedjagallan*, in de nabijheid van de brug van dien naam, vendutie worden gehouden van den inboedel van wijlen SECH ABDULLA BIN OEMAR HASA-AN, bestaande in **Zijden waren**, als **Slendangs**, **Doeken** enz.; zullende tevens worden verkocht, eene zoo goed als nieuwe **Bendij** met oliebussen, **Houtwerken**, **Jampakka-poetie-boomen** en eenig goed onderhouden **Meubelair**. (83)

VENDUTIE.

Op Vrijdag der 4den Februarij a. s.

Bij D. D. VAN BOECKHOLTZ, van DIVERSE COMMISSIE GOEDEREN. (101)

Op de vendutie van den 4den Februarij a. s.

Bij D. D. VAN BOECKHOLTZ, zal voor rekening van belanghebbenden verkocht worden, EENE PARTIJ AFGESLOOPT MARINE METAAL en SPIJKERS, afkomstig van het Nederlandsche schip **BEATRIX,** Kapt. C. A. L. VAN DER WIJCK. (102)

VENDUTIE.

Op een nader te bepalen dag zal in den loop van de maand *Februarij a. s.*, in het vendu-locaal bij

D. D. VAN BOECKHOLTZ.

Verkocht worden, EEN FACTUUR PAS AANGEBRAGTE ENGELSCHE GOEDEREN, bestaande uit:

Was-Lucifers, *Tafelmessen* in Mahonijhouten kistjes, *Scheermessen*, *Horologiemakers veêren-* en *Sleutels*, *fijne Horologiemakers-vijlen-* en *Zagen*, *Dubbelloop Jagtgeweren* met toebehooren in kistjes, *Tafelmessen* en *Vorken*, *Berlijnsch zilveren Lepels*, 100 *stuks Muziek* van goede componisten, *Passerdoozen*, *Horologiekettingen*, *Naalden*, *Penselen*, *Gomelastic*, *Brillen*, *Voetmaten* in lederen foudralen, *aanzetriemen*, *toeslaande Mahonijhouten Bagatelle Tafels* van 6 en 7 voet lang met toebehooren, *Handelstokken*, *Lederen Hoofdstellen*, *Popkannonnen*, *Horologieglazen*, *Kurketrekkers*, *fraaije staalgravuren* in geelhouten lijsten, *schrijfcassettes*, *IJzeren Geldkisten*, *Thermometers* met *Compassen*, *Geldtrommels*, *Handzagen*, *Teekenpotlooden*, *Rozenhouten werkdoosjes*, *Sigaren Pijpen*, *Schilderijen in Olie verw*, *Rottevallen*, *Wagenveêren* van 4 en 5 bladen, *Wagen- assen* met *Olie bussen* en *Schroeven*, *Bendieveêren* van 2 en 3 in een stel, *Fraaije wagen-lantaarns*, *IJzergaas*, enz, enz. (103)

VERTREK VAN STOOMSCHEPEN.

DE STOOMBOOT
KONINGIN DER NEDERLANDEN,

KAPT. E. LEWIS, zal op *Zondag den 30sten dezer*, naar SINGAPORE via SAMARANG en BATAVIA vertrekken.

Voor vracht en passage adressere men zich bij
De Agenten,
(98) FRASER EATON & CO.

VERTREK VAN SCHEPEN.

PASSAGE NAAR NEDERLAND.

Wordt aangeboden met het snelzeilend Nederl. barkschip **IDA ELISABETH'** KAPT. H. KRAMER. Genoemd vaartuig heeft aangename inrigtingen voor passagiers en vaart een bekwamen scheepsdoctor. terwijl het vertrek van hier zal plaats hebben in het begin der maand Maart.

Adres bij den Gezagvoerder in het *Marine Hotel* en bij
De Agenten,
(89) B. KOPERSMIT & CO.

VRACHT EN PASSAGE NAAR BANJERMASSING.

Wordt aangeboden met het Nederlandsche schip **COLUMBINE,** om binnen eenige dagen te vertrekken. Adres bij
De Agenten,
(105) SCHIMMELPENNINCK & CO.

PASSAGE NAAR NEDERLAND,

Wordt aangeboden met het voor den overvoer van passagiers zeer net ingerigt snelzeilend barkschip **PANTALON**, gezagvoerder BRUIJNSEELS, om in het begin van Februarij a. s. regtstreeks van hier te vertrekken.

Nadere informatien te bekomen, bij
De Agenten,
(87) SCHIMMELPENNINCK & CO.

PASSAGE NAAR NEDERLAND,

Wordt aangeboden met het Nederlandsche barkschip **DRIE GEZUSTERS.** KAPT. G. C FISCHER. om in het begin der volgende maand te vertrekken.

Adres bij den Gezagvoerder in het *Marine Hotel* en bij
De Agenten,
(88) B. KOPERSMIT & CO.

De ondergeteekenden hebben de eer te berigten, zij als Agenten alhier, der **Bataviasche zee en Brand Assurantie Maatschappij** zijn aangesteld, met magtiging van dadelijke krachtgeving der aantevragen Zee- en- Brand risicos.

SOERABAYA, HILL BROEKMAN & CO.
21 *Januarij* 1859. (85)

De ondergeteekenden hebben de eer bekend te maken, zij als Agenten ter dezer plaatse, voor de **O. I. Maatschappij van Administratie en Lijfrente** (*Kantoor Batavia*) zijn aangesteld.

SOERABAYA, HILL BROEKMAN & CO.
21 *Januarij* 1859. (84)

Iemand, die bekend is met de **Administratie van eene Suikerfabriek,** en die er een paar jaren op werkzaam is geweest, zag zich gaarne weder in die betrekking geplaatst.

Adres L. L. bij de uitgevers dezes. (99)

der hutten twee lichten bragt, waarvan wij beide een in de hand namen. Mijn leidsman opende nu de poort, welke de nog geringe schemering volkomen buiten sloot en ons in het binnenste van dezen nachtelijken tempel voerde, wiens voorhof wij tot nog toe hadden betreden. Hier was de rots zoo laag, dat wij ons diep moesten bukken om er door te komen, maar hoe groot was ook de verrassing, toen wij ons, na dezen naauwen doorgang, weder in de hoogte rigtten en nu op eens, zoover bij den schijn onzer lichten mogelijk was, de ontzettende lengte, hoogte en breedte van het gewelf konden overzien, waarbij de groote opening, waardoor wij binnen waren gekomen, volstrekt niet in aanmerking kwam. Nadat wij hier een geheel uur, als onder den zwarten nachtelijken hemel, op eenen vlakken, zandigen grond, hadden gewandeld, daalde de rots weêr naar beneden en wij bevonden ons plotzeling bij eene tamelijk breede rivier, die, bij het flikkeren onzer lichten, midden in de donkerheid eene wonderlijke weêrglans gaf. Aan haren oever was eene boot vastgemaakt, die ik, op aanraden van mijn gids, binnenstapte. In mijne gansche lengte uitgestrekt, vleide ik mij neder, omdat, midden in den stroom, de rots bijna het water zou aanraken, Nadat ik mij had nedergelegd, stapte hij tot aan het lijf toe in het water en trok zoo de boot met zich voort. Overal heerschte intusschen eene feestelijke, doodelijke stilte, en terwijl hij mij mede trok, daalde de rots naar beneden, tot zij eindelijk bijna mijn gezigt aanroerde, waardoor het mij bijna onmogelijk was het licht voor mijne borst in de hoogte te houden, zoodat ik in de boot als in eene naauwe doodkist lag; eindelijk echter waren wij deze vreeselijke engte gelukkig te boven; de rots werd langzamerhand hooger en weldra zette mijn leidsman mij aan den anderen oever weder uit. Onze weg werd nu plotseling wijd en hoog, dan weder op eens laag en eng. Aan beide zijden zagen wij, in het voorbijgaan, eene menigte groote en kleine versteende planten en dieren, waarbij wij ons echter niet op wilden houden, omdat ons verblijf dan eenige dagen zou kunnen duren. En zoo kwamen wij aan de tweede rivier, die evenwel niet zoo breed was als de eerste en waar men den tegenover liggenden oever gemakkelijk zien kon. Mijn gids nam mij nu op de schouders, omdat er geene boot voor de overvaart was en droeg mij door den vloed. Van daar gingen wij eenige schreden verder en kwamen toen aan een smal watertje, dat zich in zijne lengte voor ons uitstrekte en ons ten laatste aan het einde van het hol voerde. De weg, dien wij hier moesten volgen, was nat en glibberig en tusschenbeide zoo smal, dat men naauwelijks den eenen voet voor den anderen kon verzetten. In weêrwil daarvan wandelde ik met genoegen langs dezen onderaardschen oever en verkwikte mij bij het zien van de wonderlijke gedaanten van alle om mij liggende voorwerpen in dit rijk der duisternis en schaduw, toen het op eens was alsof de toonen eener musijk mijne ooren troffen. Ik bleef vol verwondering staan en vraagde mijn leidsman wat dit beduidde, waarop hij antwoordde dat ik het spoedig zou zien.

Hoe meer wij evenwel voortgingen, des te meer verloren zich de harmonische toonen in de verte; het gedruisch werd telkens zwakker en loste zich op in een zacht ruischen, even als van nedervallende regendruppelen. En hoe groot was mijn verwondering, toen ik daar werkelijk een regen, boven uit eene rots, als uit eene dikke wolk naar beneden zag stroomen, waarvan de druppels het melodische geluid in de verte hadden veroorzaakt. Het was namelijk eene stofbeek, die zich van boven door de aderen der rots in het gewelf naar beneden storte. Wij durfden haar met onze lichten niet naderen, omdat zij alsdan gemakkelijk uitgebluscht konden worden en wij den terugtogt vergeefs zouden gezocht hebben. Wij zetten daarom onzen weg langs den oever van het smalle water voort en zagen dikwijls aan de zijden zulke wijde openingen in den rotswand, dat ze nieuwe grotten gelijk waren; wij gingen die echter allen voorbij, tot mijn gids mij op eene der prachtigste verschijningen voorbereidde die zich thans zou vertoonen. Naauwelijks waren wij eenige schreden verder voortgegaan, of wij traden een majestueusen tempel met prachtige bogen binnen, die op schoone pilaren rustten, welke door de hand eens kunstenaars gevormd schenen te zijn. Deze onderaardsche tempel, waaraan geen menschenhand iets had toegebragt, scheen mij op dit oogenblik toe, alle gebouwen in regelmatigheid, pracht

SOERABAYA, den 27sten Januarij 1859.

Bij het ter perse leggen dezes was de post van de West wederom niet aangekomen.

Per telegraaf is alhier het berigt ontvangen der benoeming tot resident van Batavia van den heer J. C. de Kock van Leeuwen, thans inspecteur van finantien.

Gisteren werden alhier, voor eene reis naar Boni, ter overbrenging van koelies van Madura, bevracht de Nederlandsche schepen *Everdina Elisabeth* en *Stad Schiedam* het eerste voor *f* 5000 en het tweede voor *f* 4000 in eens.

Als een vervolg op ons vorig berigt van Palembang, haasten wij ons, onzen lezers het volgende aldaar gebeurde, mede te deelen.

In den morgen van den 10den dezer omstreeks zes ure werd het eerste vuur voor Djattie geopend en nam dus de belegering eenen aanvang. Het achtpondsgeschut, dat van Palembang naar boven werd gezonden en waartegen men gehoopt had, de borstwering niet bestand zoude zijn, moet even als de vroegere stukken niet aan de verwachting hebben beantwoord. De Doesson moet vreesselijk versterkt zijn, zelfs moet de laatste uitgang zijn digtgesloten, zoodat de insurgenten zelf met ladders moeten uit en inklimmen.

Te vergeefs is er dan ook beproefd dezelve stormenderhand in te nemen, ofschoon de onzen wederom de borstwering beklommen hadden, moesten zij toch weder wijken; zoodat men des avonds omstreeks half zeven uur zich dan ook genoodzaakt zag, onverrigter zake terug te trekken, na plus minus 20 gekwetsten te hebben bekomen; onder de gekwetsten zijn. Majoor van den Bergh, Kapitein Horrman, Luitenant de Greijs, de Luitenant der artillerie Geij van Pittius, benevens twee onderadjudanten, dienstdoende officieren. Over twee dagen was men voornemens den aanval te hervatten.

De kapitein Schultz moet het geluk gehad hebben, den vijand nog al afbreuk te doen, met het vervoeren van een transport levensmiddelen, benevens eene hoeveelheid patjols. (*Sour. Court.*)

AANKOMST VAN DE LANDMAIL.

Uit de eergisteren en gisteren alhier per extrapost aangebragte nieuwsbladen, loopende tot den 9den December ll., deelen wij het volgende mede.

De Overlandpost van Java, loopende tot den 9den October ll. is den 27sten November ll. in Nederland aangekomen.

ROTTERDAM, 8 December. Nog een paar dagen, na den 23sten November, heeft de vorst aangehouden en zoo fel, dat de thermometer des nachts tot 14 F. daalde. Alle scheepvaart was gestremd, zelfs het schip *Jannetje*, dat alhier troepen voor de Oost-Indie had ingenomen en zich naar Hellevoetsluis spoedde, kon het wegens het ijs op de Maas niet verder brengen, dan tot Vlaardingen en moest van daar weder herwaarts teruggesleept worden.

Den 25sten viel het dooiweder in en de temperatuur werd zoo zacht, dat het kwik soms tot 45° en 50° F. klom. Bij deze weersgesteldheid, die bij volkomen stilte plaats had, was het ijs al spoedig en zonder gevaar te veroorzaken weder verdwenen en herstelde zich de scheepvaart.

— Z. M de koning en de prins van Oranje zullen spoedig weder naar het Loo vertrekken, waar, naar gemeld wordt, weder eene groote jagtpartij zal gehouden worden.

— De prins van Oranje woont in de loges van de Tweede Kamer van tijd tot tijd de zittingen over de begrooting bij.

— Z. M. heeft den minister van staat J. C. BAUD benevens zijne wettige afstammelingen, adeldom verleend, met den titel van baron voor hem en zijne wettige mannelijke afstammelingen, overgaande bij regt van eerstgeboorte.

POLITIEK OVERZIGT.

Het wets-ontwerp betreffende de Tienden is door de Tweede Kamer aangenomen, nadat het door den heer Thorbecke door amendementen was aannemelijk gemaakt.

De beraadslagingen over de begrooting zijn aangevangen. De verstandhouding tusschen de regering en de vertegenwoordiging blijkt daarbij zeer goed te zijn. De tot nu aangenomene hoofdstukken hebben bijna geen tegenstand ontmoet. De bekende verklaring onzer regering omtrent Serawak, is bij de beraadslaging over het hoofdstuk van Buitenlandsche Zaken herhaald. De Minister van Justitie heeft op eene interpellatie, omtrent de processie te Ossendrecht verklaard, dat zij geoorloofd was volgens de grondwet, en is daarbij met kracht tegen de bladen te velde getrokken, die zich ten taak stellen het zaaijen van tweedragt tusschen de belijders der verschillende godsdiensten. Deze ontboezeming heeft in de Kamer luide bravo's uitgelokt.

Men is thans tot hoofdstuk V (*Binnenlandsche zaken*) genaderd.

Het wets ontwerp regelende het beheer en de verant-

---

en schoonheid te overtreffen. Vol eerbied en verbazing zag ik hier in het inwendige der natuur, de majesteit van den Schepper onthuld, dien ik in deze feestelijke stilte en in dit heilige donker aanbad, voor ik de hallen van den tempel verliet. Intusschen naderden wij het doel onzer reis. Ons getrouw water leidde ons door het overige gedeelte der grot, waar de rots voor de laatste maal een gewelf vormt en dan weder nederdaalt, tot dat zij zich met den vloed vereenigt, die hier eenen kleinen halven cirkel vormt en zoo de grot sluit, waardoor het geen sterveling toegestaan wordt, één voet verder te gaan. Mijn leidsman sprong hier in het water, swom eenige schreden ver onder het water en de rots door en kwam doornat terug, om mij te toonen, dat het onmogelijk was verder te gaan, wanneer dé rots niet door kruid vernield werd en zoo misschien eene nieuwe grot zou vormen.

Thans meende ik, dat wij den kortst mogelijken weg zouden nemen om terug te keeren, maar ik moest nog meerdere zwarigheden ondervinden, nog schooner tooneelen zien, dan zich tot nog toe vertoond hadden. Mijn gids nam nu, op den terugweg, eene geheel andere koers en ik volgde hem door de opening van eenen hoogen rotswand. Hier vraagde hij mij of ik besluiten kon eenige schreden ver onder eene rots door te kruipen en toen ik hem toestemmend antwoordde, ried hij mij aan de meeste sorg voor mijn licht te dragen. Wij kropen dan op handen en voeten in het natte zand door de opening, die naauwelijks groot genoeg was, om er het ligchaam door heen te dringen. Toen wij dezen moeijelijken togt hadden volbragt, zag ik in de grot een' steilen heuvel, die zoo hoog was, dat zij zich boven in de hoogste rots scheen te verliezen. Deze heuvel was zoo nat en glibberig, dat ik terstond terug viel toen ik daarop de eerste schrede wilde doen. Mijn gids nam mij echter bij de hand en zeide, dat ik hem slechts moest volgen, daar hij zich wel wist te redden. Wij beklommen dan deze hoogte en nog huiver ik, wanneer ik aan de afgronden denk, die zich aan mijn oog vertoonden. Toen wij eindelijk op hare kruin waren aangekomen, zette ik mij op eene plaats, waar ik vast kon blijven staan. Intusschen ging hij zelf met zijn licht naar beneden en liet mij geheel alleen. Ik verloor hem een tijdlang uit het gezigt, tot ik eindelijk niet hem, maar zijn licht diep in den afgrond zag, dat even als eene schoone star, omhoog scheen te stijgen. Nadat ik mij eene poos aan deze onbeschrijfelijk schoone aanschouwing had verlustigd, kwam mijn gids terug, die mij langs de glibberige afhelling van den heuvel op zijne schouders naar beneden droeg. Terwijl ik nu in den afgrond stond, klom hij naar boven, liet zijn licht door eene kleine opening van den rotswand henen schemeren, terwijl ik het mijne met de hand bedekte, en nu was het alsof ik in den donkeren middernacht door de dikke wolken een ster zag schitteren; een aanblik, die alles, wat ik gezien had, in schoonheid overtrof. Thans was onze reis geheel geeindigd en wij keerden met vele moeite en bezwaren langs onzen naauwen weg terug. Wij betraden op nieuw den tempel, dien wij korten tijd te voren hadden verlaten, hoorden op nieuw het gemurmel van den nedervallenden regen en keerden over den stillen vloed en door het wijde ruim van het hol naar het naauwe poortje terug, waar wij van het daglicht afscheid hadden genomen, dat wij thans na eene lange duisternis weder begroetten. Voor nog mijn leidsman het poortje opende, zeide hij, dat ik een tooneel zou zien, dat al het andere in schoonheid ver zou overtreffen. Ik stemde het hem toe: want toen hij de poort half had geopend was het mij of ik een blik in het Elysium deed, alle voorwerpen vertoonden zich in eene verkwikkende schemering gehuld.

Langzamerhand begon de dag aan te breken; nacht en donkerheid verdwenen. In de verte zag ik den rook der hutten weder, vervolgens de hutten zelve en toen wij hooger klommen zagen wij de knapen, die nog bij den boomstam speelden, tot dat eindelijk de purperen strepen van den hemel door de opening henen schemerden, juist, toen ik de grot verliet, ging de zon in het westen onder.

Naar het Hoogduitsch.

woording der Indische geldmiddelen is ingekomen. Het stelsel van goedkeuring der Indische budgetten door de vertegenwoordiging is daarin aangenomen. De budgetten zullen om de 5 jaren aan de kamers aangeboden worden.

De regering heeft geantwoord op het voorloopig verslag, op het wets-ontwerp betreffende het batig slot.

Omtrent het drukpers-reglement leest men daarin het volgende:

De ondergeteekende durft niet beslissen, of sedert de afkondiging van het drukpers-reglement reeds eenig drukwerk in Indie is uitgegeven of verspreid, hetwelk eene vervolging zoude hebben geregtvaardigd.

Er schijnt intusschen minder grond te zijn tot de klagt, dat het bewuste reglement niet wordt uitgevoerd, dan wel tot die, dat èn ten gevolge van art. 110 van het regeringsreglement, èn ten gevolge van de drukpersverordening zelve, deze ontoereikend is tot wering van het kwaad, dat in Indie door de drukpers zonde kunnen gesticht worden. Art. 110 van het regeringsreglement toch, in beginsel het toezigt der regering over het door de drukpers openbaren van gedachten en gevoelens als noodig ter verzekering der openbare orde aannemende, heeft op hetzelfde oogenblik dit beginsel grootendeels prijsgegeven door de bepaling dat het toezigt zelf afhankelijk wezen zoude van de omstandigheid, of de geschriften in Nederlandsch Indie dan wel in Nederland gedrukt worden. Door den verspreider in Indie voor den inhoud der in Nederland en in den vreemde gedrukte werken verantwoordelijk te stellen, en tevens de verspreiding in Indie door middel van de post ongecontroleerd toe te laten, blijven de woorden *„behoudens ieders verantwoordelijkheid"*, in art. 110 § 2 van het regeringsreglement voorkomende, buiten toepassing.

De ondergeteekende acht het noodig, dat aan deze tegenstrijdigheid en onregelmatigheid een einde gemaakt worde, en met het oog ook dààrop, is de tusschenkomst der wetgevende magt vooral eene behoefte.

Hij wenscht overigens de door hem in behandeling genomen herziening van het drukpers reglement te doen strekken tot verduidelijking vån het onnaauwkeurige, tot opheffing van het overtollige en ondoelmatige, en tot aanvulling van het ontbrekende; en wel in zoodanigen geest, dat onder de maatregelen, die ter verzekering der openbare orde moeten genomen worden, de verbreiding van licht en wetenschap en eene vrije gedachtenwisseling, welke in het voorloopig verslag zelf erkend wordt binnen behoorlijke perken te moet blijven, geene schade lijdt.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Den 25sten November heeft de regtbank te Parijs uitspraak gedaan in de zaak van den heer de Montalembert, door de regering vervolgd wegens aanmerkingen, die hij in een artikel in den *Correspondant*, aan de verheffing der Engelsche staatsinstellingen gewijd, op het Fransche keizerrijk gemaakt had. De heer de Montalembert werd tot 6 maanden gevangenis en eene boete van 8000 fr. veroordeeld; de uitgever werd met eene maand gevangenis en een boete van 1000 fr. gestraft. Hij werd door den beroemden advokaat Berryer verdedigd, wiens pleitrede een meesterstuk van welsprekendheid was. Zijne taal, toen hij over de beperking van de volksvrijheden sprak, was zóó scherp, dat de president hem herhaaldelijk in de rede moest vallen. De keizer heeft daarop, naar aanleiding van den verjaardag van 2 December, den heer de Montalembert de over hem uitgesproken straf kwijt gescholden, waarop deze zich gehaast heeft tegen het vonnis in appèl te komen en tegen de bekomen gratie te protesteren. Men verneemt dat het hof het appèl zal toelaten, zonder dat het openbaar ministerie zich er tegen verzet. Men kan dus de behandeling van dit proces in tweede instantie te gemoet zien.

Dit proces baart zoo in als buiten Frankrijk groot opzien. De veroordeeling van den beroemden schrijver geeft dan ook reeds aanleiding tot vinnige artikelen tegen de keizerlijke staatkunde, de Engelsche *Times* vooraan, die de regering des keizers met de roede der kritiek geeselt, terwijl onmiddelijk te Londen inschrijvingen tot stand kwamen om de boete voor de Montalembert te betalen; 't welk door dezen natuurlijk van de hand gewezen werd.

Voor Oostenrijk bestonden in de laatste dagen verschillende redenen van zorg, waaromtrent men te Weenen nu ten deele althans gerust gesteld is. Zoo was het gerucht verspreid, dat de vorst van Monaco zijn landje aan Rusland verkoopen wilde, hetgeen gebleken is onwaar te zijn. Daarbij is nu uitgemaakt, dat Engeland niet voornemens is de Jonische republiek te ontbinden en Corfu tot eene Engelsche bezitting te maken. Ook weet men thans hoe het gerucht daarvan verspreid is geworden. De heer Young had met de daad de Engelsche regering den raad gegeven om zich van Corfu meester te maken, maar de zaak zou waarschijnlijk nooit bekend geworden zijn, zoo niet zekere Guernsey, een gewezen officier bij het Turksche legioen, gelegenheid had gevonden om de dépèche heimelijk op het departement van kolonien weg te nemen en aan de *Daily News* te zenden. Natuurlijk was men te Weenen zeer verslagen over dit berigt en de gerustheid keerde eerst weder, toen de Engelsche regering verklaarde, dat het haar doel niet zijn kon, eene republiek, die bij het tractaat van Weenen onder Engelands bescherming geplaatst was, op eigen gezag op te heffen. Eene andere reden tot zorg voor Oostenrijk is ernstiger en nog alles behalve uit den weg geruimd. Er schijnt namelijk eene spanning tusschen het kabinet van Weenen en dat der Tuilerien te bestaan, en Fransche dagbladen hebben eenige dagen geleden niet onduidelijk te verstaan gegeven, dat een oorlog met Oostenrijk niet onwaarschijnlijk was. Nu heeft de Fransche regering wel is waar in hare half officieele organen en daarna door den *Moniteur*, die oorlogszuchtige geruchten tegengesproken, maar de openbare opinie in Frankrijk laat zich tot dusverre daardoor niet geruststellen en de aanvallen der Fransche bladen werden door de Oostenrijksche met scherpheid beantwoord. De meeste zorg voor Oostenrijk komt echter uit Italie, waar de volksgeest meer en meer een gevaarlijk karakter aanneemt. Het centrum van die beweging is Milaan. Oostenrijk weet wat de Italianen van Sardinie verwachten en het is niet onopgemerkt gebleven, dat koning Victor Emanuel dezer dagen bij gelegenheid eener revue tot eenige generaals gezegd heeft: „Wij moeten ons gereed houden, heeren, want mogelijk zullen wij in het voorjaar kruid ruiken." De tijd zal leeren, wat van dit alles worden zal.

De Spaansche regering heeft besloten, om de onderhandelingen met Marokko af te breken en den keizer voor de beleediging aldaar de Spaansche vlag aangedaan, te kastijden. De koningin heeft dezer dagen de Cortes geopend. Van de troonrede is tot dusver de tekst nog niet bekend geworden.

De uitslag der verkiezingen in Pruissen is nu geheel bekend. De tweede kamer moet uit 352 leden bestaan. Onder de gekozenen zijn slechts 105, die reeds in de vorige kamer waren en herkozen zijn. De verkiezingen, zoowel die van kiezers als van afgevaardigden, hebben zich overal door orde, eerbied voor de wet en belangstelling gekenmerkt Hoewel het verkiezingswerk met zijne twee trappen in Pruissen omslagtiger is dan elders, is het overal verrigt met eenen bezadigden ijver en kalme geestdrift, welke naar het oordeel van liberale dagbladen aan Europa eenen gunstigen dunk van de politieke ontwikkeling der Pruissische natie moet geven. De nieuwe kamer zal nu grootendeels uit mannen van gematigd liberale denkwijze bestaan, en alzoo het ministerie, dat opregte en eerlijke naleving der constitutie als hoofdregel in alles schijnt te zullen volgen, niet opzettelijk tegenwerken, Maar er zijn onder de nieuw gekozen leden ook velen, wier politieke denkwijze nog niet bepaaldelijk gebleken is, Overigens moet men niet verwachten dat de tegenwoordige regering in eens al die verbeteringen zal invoeren, waarvan de prins regent in zijne toespraak tot het ministerie gesproken heeft. Maar al gaat men ook slechts langzaam voorwaarts, zooveel is reeds gewonnen, dat aan de willekeurige handelingen der vorige regering een einde gemaakt is.

Volgens een dépêche uit Bern hebben de heer James Fazij en de radicale regering te Genève, de overwinning behaald bij de verkiezingen tot vernieuwing van den grooten raad in dat kanton.

De dagbladen deelen thans het koninklijke besluit mede, waarbij de constitutie der Deensche monarchie voor Holstein en Lauenburg wordt opgeheven. Het bevat een overzigt van al de phasen, welke het geschil sedert 1853 doorloopen heeft tot op het oogenblik, dat Denemarken, op aandrang der hoven van Berlijn en Weenen, het besluit had genomen om de bepalingen op te heffen, die tot de oppositie der hertogdommen en van Duitschland aanleiding gegeven hebben. Ten slotte wordt te kennen gegeven, dat de Deensche regering nu geene concessien meer doen kan en dat, wanneer de Duitsche bondsvergadering nieuwe eischen doen en de souvereine regten des konings aanranden mogt, de Deensche regering het van haren pligt zou achten met alle kracht tegen eene zoodanige schending op te komen; te meer, omdat zij met dit haar verzet in den geest van de natie zou handelen en op de goedkeuring der bevriende mogendheden zou rekenen kunnen.

Te gelijk heeft de regering de voornaamste leden des landdags van Itzehoe naar Kopenhagen ontboden, en daaronder den president van die vergadering, den heer von Scheel Plessen, ten einde zich met die heeren over den loop der werkzaamheden van den provincialen landdag te verstaan.

In de vorstendommen Moldavie en Wallachije gaat het zeer onrustig toe en men vreest voor het uitbarsten van oneenigheden. Het nieuwe bestuur vindt veel tegenstand en is alles bahalve populair.

Uit Bosnie luiden de tijdingen treurig. In het district Bihac hebben de Christenen op nieuw de wapens opgevat. Elders verkeeren de Christenen door de ongeregelde Turksche troepen, die onder het voorwendsel van tot herstel der rust gezonden te zijn, door het land trekken, bestendig in gevaar, leven en bezittingen te verliezen. Evenwel moet niet over het hoofd gezien worden, dat de bevolking, op het tijdstip van de afzending der laatste berigten, nog geen kennis droeg van den firman, waarbij de tretina (opbrengst van het derde van den oogst) afgeschaft wordt.

De Grieksche kamers zijn den 11den November zonder troonrede geopend. Het ministerie heeft daardoor den senaat teleurgesteld, die voornemens was de regering slag te leveren, te beginnen met de discussien over het ontwerp van antwoord.

NOORD AMERIKA.

De *Courier des Etats-Unis* verhaalt volgenderwijs een verschrikkelijk moordtooneel. Een huis te New-York is dezer dagen de schouwplaats geweest van den moord van een geheel huisgezin, waarvan men ter naauwernood een dergelijk voorbeeld in de jaarboeken der criminele regtspleging zal aantreffen. Een jong mensch, F. A. Gouldy genaamd, en niet ouder dan twintig jaren, heeft door middel van eene bijl en een mes zijnen vader, zijne moeder, zijne beide broeders en twee dienstboden achtereenvolgend van het leven beroofd. Zie hier de bijzonderheden nopens die vreeselijke reeks van euveldaden. F. A. Gouldy woonde bij zijne ouders in huis, die groot verdriet van hunnen zoon hadden, wegens zijne losbandigheid. Door het slechte gezelschap, dat hij gewoon was te bezoeken, medegesleept, had hij gewoonten aangenomen, waarover zijn vader met regt verbolgen was. Daardoor waren sints eenigen tijd, huiselijke twisten ontstaan en het schijnt, dat de vermaningen en de weigering van geld den ongelukkige tot het uiterste hebben gebragt, althans hij vatte het booze besluit op om zich te wreken; wij zullen zien op welke wijze. Dingsdag avond kwam hij even na tien ure te huis. Het huisgezin was reeds te bed, uitgezonderd de vader, die sich op de voorkamer van de tweede verdieping bevond en de moeder die in de naburige kamer op het punt stond zich ter rust te begeven. Frank (zoo noemde men hem in de wandeling) kwam aan het vertrek zijner moeder en riep: „Zijt gij nog wakker, moeder?" „Ja," gaf zij op gewonen toon ten antwoord, „maar ik ga slapen." Toen zij in bed gestapt was, hoorde zij, dat haar zoon den trap, die naar de derde verdieping ging, waar zijne kamer was, afkwam en zich naar het vertrek begaf waar zijn vader was. Mevrouw Gouldy vernam eenen korten woordenstrijd tusschen hen beide, gevolgd door eenen doffen slag, alsof een zwaar ligchaam op den grond viel. Verschrikt en eene vreeselijke waarheid gissende, sprong zij uit haar bed, om te weten te komen wat er gebeurd was, toen de deur, die van het eene vertrek naar het andere leidde, open ging en Frank met een gelaat, waarop de woede geteekend stond en eene bebloede bijl omhoog houdende, zich op haar wierp en haar met zijn scherp wapen eenige slagen op het hoofd toebragt. Zij gilde, maar bij den derden slag hielden hare kreten op en viel zij als een lijk neder. De moordenaar, verhit door het bloed, dat hij had doen stroomen, stormde eene derde kamer binnen, waar zijne jeugdige broeders, Nathan, oud veertien en Carel, oud vijf jaren, bijeen sliepen. De beide kinderen, wakker geworden door het geweld van eenen dubbelen val, waren opgestaan en traden argloos den moordenaar te gemoet, die hen, zonder iets te zeggen, nedervelde. Hij liet hen daar liggen, met gespleten schedel en badende in hun bloed. Vervolgens klom hij den trap op naar de derde verdieping. Daar waren de twee dienstboden zijne slagtoffers, zij stonden, verschrikt door het gedruisch op het portaal te luisteren, en hielden den hen naderenden Frank eerder voor een bevrijder, dan voor eenen moordenaar; met éénen verwoeden houw zijner bijl, deed hij hen levenloos nederstorten. Nu bleef nog zijne vijftienjarige zuster Mary Eliza over. Dit meisje was gelukkiger dan de overigen. Zij opende hare, kamerdeur en zag in de halve duisternis eenen man, bezig met het ombrengen der twee dienstboden, maar zij herkende in hem haren broeder niet. Denkende dat het een roover was, sloot zij oogenblikkelijk weder hare deur op het nachtslot en het vensterraam openende, schreeuwde zij „moord!" Frank zoude te veel tijd verloren hebben met het openhakken der deur en ging daarom naar zijne kamer, waar hij twee policiedienaren, die op het gegil van zijne zuster waren toegesneld, de huisdeur hoorde openbreken. Zich ontdekt ziende en op het oogenblik van gegrepen te worden, nam hij in zijne razernij uit de lade zijner tafel een drieloopig pistool, zette den tromp achter zijn oor en joeg zich eenen kogel door het hoofd. Men kan zich gemakkelijker voorstellen dan dat dit beschreven kan worden, welk vreeselijk tooneel zich voor de oogen der policiedienaren en der toegestroomde buren, aanbood, toen zij in de verschillende kamers van het huis doordrongen. Mary Gouldy en twee jonge kinderen in eene wieg waren alleen aan de slagting ontkomen. De moordenaar had zijn werk niet kunnen voltooijen, doordien zijne zuster den aanslag op haar leven wist te beletten en hij de beide wichtjes over het hoofd had gezien. Het bloed stroomde van alle kanten en door het huis lagen zeven ligchamen verspreid, deels dood, deels zielstoogende: De Heer Gouldy, wiens hoofd op twee plaatsen gekloofd was en die den volgenden dag den geest gaf: Mevrouw Gouldy met drie diepe wonden, waaraan zij onmisbaar moet bezwijken; Nathan Gouldy wien een gedeelte van den schedel bij de linker slaap was afgekapt; Carel Gouldy, een kind van vijf jaren, wiens hoofd eene gapende wonde vertoonde, ter lengte van bijna twee duimen, en eindelijk de twee dienstboden, Johanna Murphy en Elizabeth Carr, waarvan de eerste, in het gasthuis komende, den laatsten adem uitblies en de andere waarschijnlijk hetzelfde lot zal treffen. Welligt zal niet een dezer ongelukkigen in het leven blijven. De aard hunner wonden geeft weinig hoop. Wat den ellendeling aangaat, die dit bloedbad aangerigt heeft, daar hij zich zelven van kant heeft gemaakt, zal men wel nimmer met eenigen grond kunnen zeggen, wat de afschuwelijke reden of de krankzinnige drijfveer is geweest, welke hem tot die gruweldaad heeft gedreven.

INGEZONDEN STUKKEN.

OVER DE SOERABAYASCHE OORLOGSZAKEN VAN VROEGER EN LATER.

(*Vervolg*. No. 6 *O. P.*)

Er kan veel nog worden gezegd over de oorlogs-geschiedenis van Soerabaya; en al wat daarvan gezegd wordt, moet beschouwd worden als enkel ten nutte van 't belangstellend algemeen, op dat de goede stad Soerabaya het hoofd kunne blijven verheffen, tegen over de zonderlinge beschrijving van sommige hedendaagsche vaderlanders.

Genoeg is bekend, dat de centrale stad sinds 1835 aan omwalling is onderworpen, en die walkrans op heden, 1859, nog niet geheel gesloten is. Vóór vele jaren geleden, zeide men, dat het ontwerp was, een geheel Europeesche stad te doen ontstaan, zonder Javaansche kampongs; alleen de Chinezen, Arabieren en Mooren zouden met de Europeanen de vesting mogen blijven bewonen. De Javanen, Madoerezen, Maleyers, Boeginezen zouden er buiten moeten blijven. Wij hebben deze mededeeling echter nimmer op schrift gezien.

Toen het ontwerp van die bevestiging bij den ontwerper ontstond, was Soerabaya eene uitgestrekte bewoonde negerij; eene aaneengeschakelde massa van volkrijke, vreedzame, rijkbelommerde wijken, kampongs, gehuchten, rijk en wel voorzien van natuurlijke kanalen, fraaije wandelwegen, met 3 krachtig stroomende riviertakken, waarlangs de wemelende menigte van 14,733 huisgezinnen, van allerlei kleuren, kleeding en talen, in onophoudelijke handelswoeligheid leefde. Er waren toen, inwoners, 1838 leden der Europesche gemeente, 1548 chinezen, 659 vreemde oosterlingen of mohammedaansche archipelagen: 923 slaven en 78,668 Javanen en Madoerezen. Het tijdelijk deel der bevolking bestond uit ongeveer 1000 militairen en aanhang; (één bataillon infanterie: ééne kompagnie huzaren, pionniers, artilleristen, en depôt;) cirka 300 zeelieden,

(koloniale marine, koopvaardijlieden;) eenige honderd gevangenen. Deze allen woonden in 268 inlandsche wijken, behalve de Europesche, (lodji,) de Chinesche, (petjinan) en militaire, (tangsi.) Hiervan behoorden 192 inlandsche wijken tot de eigenlijke stad en voornegorijen, en 76 tot de ommelanden ten zuiden en westen.

De drie rivier-hoofdarmen en verbindingstakken, die de kleine delta vormen waren bevaarbaar door de stad heen; ter oosten de Kali sepi, gezegd Pagirian, ten westen de Kalianakh, gezegd de Krambangan of Doepah, in 't midden de Kalimâs, die de stad in twee helften deelt. Bij onbelemmerden afvoer stroomden 520 kubiek- ellen waters elke seconde de jurisdictie der stad binnen, waarvan 269 door de Kalimâs 160 door de Pagirian, 100 door de Krambangan en Djebloggan. De Pagirian, die een paar duim hooger water pas heeft, zette drie takjes af uit den wester oever, waarvan één bij Wonosarie en Semoet, Kalimiring heette, (thans in herinnering) een bij Getahan en Gili, in de stad, en een bij Karangtembok. De beide eersten vereenigden zich met de hoofdrivier; de derde liep, onder den naam van Kali Benting, in zee. De Pagirian, Kalibenting en andere takjes, liepen met de hoofdmonding in zee, naast het fortje Kalimas, op de plaats waar nu 't bassin gegraven is

De westelijke tak, Kalianakh of Krambangan, liep met volle vaart, en 3 à 4 voeten waters, door de wijken Gemblongan, Baliwerti, Boeboetan, Kamayoran, Katottan, Krambangan, Pesapin, om de noord west naar zee, onder weg twee kanaaltjes afzettende, voor de westelijke ommelanden te besproeijen, en door de Katottan en Krambangan wijken heen. De watermassa werd bedwongen met twee sluizen. In de volle lengte door de stad waren beide oevers digt begroeid en digt bewoond, maar liep dit stroompje meer door en langs Europesche wijken.

De hoofdrivier was, van de monding af, vijf palen opwaarts, aan beide oevers digt bewoond, en hier kon een vergelijk gemaakt worden met het waterleven in China en Palembang. Voor zoo verre de inlandsche wijken strekken, waren de oevers digt begroeid met bamboestruiken.

De noord- oostzijde der stad bezat eene voorname chinesche wijk, Pagirian, met een Basar, die zoo men zeide, vijftienhonderd guldens pachtschat 's maands, (dus denkelijk drie duizend guldens heffing,) opbragt. Een breede rijweg liep van deze wijk westwaarts naar de groote rivier, en in 1844 moesten de volgers van het lijk van wijlen den Gouverneur Generaal Merkus, nog dezen weg terug rijden. Deze weg was vrij wel bevolkt aan eene zijde. (1.)

In de stad, te Petjantian, Batoepoeti, Bibis, Kepatian, en Ampel, lagen, en liggen nog, heilige graven, sinds een paar eeuwen plaatsen van bijgeloovigen eerbied, waar het gebeente der vroegere bevolking in statige onverstoordheid rustte en onaangeroerd bleef, en waar de gedachtenis aan vroegere priesters en hoofden bestendig prevelende bewakers noodig achtte, zoo als grootvader Valentijn ons reeds mededeelde.

De groote tournooiplaats, de alon allon, gezegd Passéban, waarvan Valentijn eveneens spreekt, had de oude Javaansche waardigheid nog behouden. Aan de noordzijde stond de woonplaats van den inlandschen regent, de dalem der vroegere prinsen van Soerabaya, rijk voorzien van een groot aantal oudheden, die uit de overblijfselen van Modjopait en Djenggolo afkomstig waren. Eeuwen oude waringins versierden de frontzijde; digt bevolkte kampongs omgaven dit verblijf, dat eene compacte massa vormde, waarlangs drie hoofdwegen liepen. Aan de oostzijde, met het front naar 't westen, stonden de gevangenis en de kazerne der Djayang sekars, en daarlangs heen, noordwaarts op liep eene breede, digt met kampongs ingeslotene straat regt op de chinesche stad aan, over een hoofdbrug die over de hoofdrivier lag. Hier stonden weleer de kampong wijken Kaboepattén, Magersari, Djidorran, Siraman, Goedangga remlama, Seperlama, Ilatilat, Lawangteboer, Seper allonallon, Kesepoean, Siraman, Kemayoran, Bibis-wetan, Blakang, en verder oostwaarts op, Boetoelan, Boengoeran, Tjelom, Wonokesoemo, Koewidjilan, Slomprettan, Semoet, die ongeveer 12,000 zielen inwoners hadden. — De zuidzijde was bebouwd met de groote marktplaats, (Pakenageng, Passar besar,) de executie plaats, de wijken Sigarran, Kaoeman, Pondok, Sayangan, Kepatian, Kraton, Tanoedjayan, die ongeveer 3 à 4000 zielen bevolking hebben gehad, en van welke weinig meer overig is. Alleen kunnen op dit oogenblik nog twee eenzaam staande palmboomen op die alon alon de plaats aanwijzen, waar weleer de oude mohammedaansche tempel stond, die wel niet veel schoons bezat, maar door ouderdom eerwaardig was geworden.

De aangename wandelweg langs Boeboetan naar Kalongan in de stad, langs de breede, sterkstroomende westerriviertak, en de daar aan gelegene aanlokkelijke woning, die door de kapiteins der genie langen tijd werd bewoond, is reeds bij hen, die niet langer dan sinds tien jaren te Soerabaya wonen, niet meer voor te stellen of aanteduiden; want zij vinden slechts levendooze, onbehagelijke aardhoopen, bamboestruiken, of stilstaande wateren, alwaar leguanen en andere reptilien zich verheugen, dat zij de hier gewoond hebbende menschen hebben mogen vervangen.

De weg van de straat Djotangan en Kromodjaijan, om de zuid naar de alon alon, liep lijnregt, en was aan beide zijden met digt bewoonde kampongwijken bezet. — De zuider wijken langs de rivier waren levendig, welvarend, digt bevolkt. De weg van uit de chinesche wijk Bong, liep lijnregt naar den alon alon, en was even digt besloten, met markten, kampongs, kleine timmerwerven.

De oosterrivieroever van de Pagirian, gezegd de Kali Sepi, was over en langs de geheele lengte met digtbewoonde, digt belommerde kampongs bewoond, met bamboesboschjes langs de oevers begroeid en de bewoners leefden in de grootste vreedzaamheid. Hier stonden weleer de kampongs Tomengalan, Gembong, Batoepoeti (rijk aan herinnering,) Nipa, Simolawang, Tengoemong, Tjantian, Sreganan, Topatten, Sawah, Wonosari, Karangtembok, die geheel of deels thans tot het verledene behooren, en eene bevolking van ongeveer 6000 zielen zullen hebben bedragen.

De plaats waar nu de citadel ligt, was in 1835 nog eene moeras van poelpalmen, delta land in wording, en het fortje Kalimâs lag als eene verlatene, verledene schoone, van wie men veel verwachting gekoesterd had, maar teleurstelling ondervonden heeft; en dáár, waar nu, langs zeestrand, aan de kaai, die men de keizersgracht of de boompjes heeft genaamd, de zeelucht door de slaapkamers kan waaijen, en men zijn cigaartje onder de voorgalerij rooken kan, lagen in 1835 kleine vaartuigen ten anker, en namen de krokodillen ongestoord hun middagslaapje waar.

J. HAGEMAN. J. C. Z.

(1) Hier stonden weleer de wijken Pagirian, Wonosarie, Karang tembok, Kaporan, Njamploengan-lor, Pendjaringan, en andere grootere deelen van kleiner geworden wijken, die voorzeker wel 3000 zielen bevolking hadden, Chinezen en Javanen.

Mijnheer de Redacteur!

Ik ben zoo gelukkig een zoon te hebben, die onderwezen wordt aan de eerste Gouvernements lagere school te dezer plaatse, en mag niet ontkennen dat ik zeer content ben over de vorderingen die hij maakt.

Niet te vreden met „slechts den lieven God te laten zorgen" sla ik mijn zoon angstvallig gade, en de uitslag is vaak bevredigend. Zeer ingenomen met hetgeen men „de kennis van den inlander en de inlandsche huishouding" noemt, waarvoor men ook te Batavia zoo'n diepen eerbied koestert, vroeg ik den jongen onlangs, welke de hoofdgebreken waren van den Javaan, en, zonder eenige weifeling, ontving ik in antwoord: luiheid — vadzigheid — onzindelijkheid — snoeplust en . . . smaak voor hanengevechten.

Ik ontdekte in hem de kiemen van een groot man, doch liet niet na hem voor al die ondeugden te waarschuwen, en vooral de hanengevechten als iets zeer afgrijselijks afteschilderen, en zulks te meer, nadat ik, gedurende de zekere verwarring, welke tijdens het vertrek der Bonische expeditie alhier heerschte, had opgemerkt, dat zich bij mijn zoon een minder vredelievende aard openbaarde, en ik hem had betrapt, bij gelegenheid dat hij zich met de teekenen mijner schutters- waardigheid versierd, voor den spiegel bewonderde.

Ik vleide mij, dat mijne wijze lessen bij hem ingang zouden hebben gevonden, en hij mijn raad, om zich aan zijne onderwijzers te spiegelen, zou hebben opgevolgd. Hoe groot was evenwel mijne teleurstelling toen de knaap, voor eenige dagen van de school komende, mij de oneenigheden tusschen de eerste onderwijzers der eerste en tweede Gouvernements lagere scholen alhier mededeelde, en zijn geestig gesnap besloot met de woorden: „Skarang saija mau kassi bakelai sijam djoega."

Ik had het begin van die treurige oneenigheden in Uw geacht blad gelezen, en mij zelven afgevraagd, waartoe dat vinnig geschrijf diende. — De Heer VAN DER TANG beweert dat hij veel leerlingen en weinig onderwijzers en ondermeesters op zijne school heeft; de Heer RETEL tracht nagenoeg het tegenovergestelde te bewijzen, maar hoe dat verschil van opinie, dat veel meer voor eene bespreking met de sub-commissie van onderwijs of andere competente authoriteit geschikt is, tot zoo heftige polemiek aanleiding geeft, begrijp ik niet, althans zoo die Heeren, met hun voorbeeld, indedaad de lieve jeugd in het goede willen voorgaan.

Alhoewel in sommige opzigten gestreng, ben ik op andere punten weer zwak. Mijn zoon heeft mij geplaagd zóó lang, tot ik hem eindelijk een paar hanen heb gekocht, die hij zeer irreverentelijk heeft gedoopt; en nog gisteren moest ik hem volgen, om te bewonderen hoe haan R. haan T het leven vergalde en diepe wonden sloeg.

Ik verzoek U, Mijnheer de Redakteur, gebruik makende van de milde bepalingen van het vigerende (?) drukpersreglement, der subcommissie van onderwijs, in Uw geacht blad, eenige nuttige wenken te geven, en haar met de meeste bescheidenheid op te merken dat de strijdvoerende partijen volstrekt tot eene verzoening behooren te worden gebragt, zoowel in hun belang als in dat der lieve jeugd.

Zij zullen zich dan ook onthouden uitdrukkingen te bezigen als die van *onderhebbende* school, *schraal* twintigtal —, *aanwas* van kinderen, enz., die, alhoewel ik het niet ver bragt in taal en stijl, mij voorkomen onjuist te zijn.

Het is inderdaad niet goed om zoo maar alles te laten drukken wat men zoo al denkt en zegt.

Een uwer abonnés,

Vader van eenen zoon, die smaak voor hanengevechten heeft gekregen.

Handelsberigten.

ROTTERDAM, 6 *December.*

Ofschoon kort na onze vorige de vorst weder plaats maakte voor eene even sterke dooi, waardoor spoedig het ijs uit onze rivieren verdween en de scheepvaart geheel hersteld werd, zoo was daarvan evenwel weinig invloed te bespeuren op den handel, welke gedurende de laatste 14 dagen, zoo als gewoonlijk in het tegenwoordige saizoen, uiterst weinig stof tot mededeelingen opleverde. Niettegenstaande de beperktheid der omzettingen bleef echter de stemming voor alle hoofdartikelen gunstig, met uitzondering van *Huiden* en *Katoen*, welke in navolging der hoofdmarkten in eene gedrukte positie verkeeren; vooral eerstgenoemd artikel, waarvan de voorraden in loco steeds toenemen, en niet dan tot lagere prijzen af te zetten zijn. *Tin, Suiker* en *Thee* daarentegen waren willig en bedongen hoogere prijzen. *Common Congo* ging te Londen grif van de hand tot 11 d.

Op het einde der vorige maand werd de algemeene aandacht zeer getrokken door de inschrijving tot het bekomen van aandeelen in de maatschappij tot doorgraving der landengte van Suez, kapitaal fr. 200,000, 000, verdeeld in 400,000 actien à fr. 500. Ook hier vond deze kolossale onderneming nog al eenige inteekenaren, waarschijnlijk minder om de gunstige verwachting welke men van dit reuzenplan koestert, dan wel uit speculatie op het realiseren van premien, voor dat het kapitaal behoeft gefourneerd te worden Met gespannen verwachting ziet men het resultaat der inschrijvingen, welke den 30sten November gesloten zijn, te gemoet. Naar men verzekert souden alléén in Frankrijk 200,000 aandeelen geplaatst zijn, hetgeen echter nog zeer wordt betwijfeld. Wat de vermoedelijke uitkomsten betreft, zoo is het te vreezen dat, zelfs in geval men er in mogt slagen (hetgeen niet zeer waarschijnlijk is) te triumferen over de politieke vijandelijke gezindheid van Engeland en Turkije tegenover dit ontwerp, men niet zal kunnen voorkomen dat Engeland welligt door regten en andere verordeningen in Indië, het verkeer door het kanaal zoo zeer zal weten te bemoeijelijken en afbreuk te doen, dat de dividenden alles behalve aan de verwachtingen zullen voldoen.

AMSTERDAM, 6 *December.*

Koffij. Het artikel blijft nagenoeg onveranderd, de stemming is vrij goed; voor behoefte blijft eenige vraag bestaan, doch omzettingen van eenig belang zijn niet te vermelden. In *Brasil* was de omzet iets levendiger, buiten de afdoening van ca. 1500 bn. ex *Guiemina*, zijn nog eenige partijtjes tot onveranderde prijzen verhandeld. De afleveringen hebben in dit jaar tot 30 Nov. bestaan uit 1.181.330 balen tegen 802.648 bn. gedurende hetzelfde tijdsverloop in het vorig jaar. Van Padang zijn per *Falck* ca. 9800 bn. voor particulieren aangebragt.

Suiker. Sedert de N. H. M. veiling, 18 November, is het zeer stil in zaken geworden; alleen voor verzending bleef nog eene vraag bestaan naar speciale sorteringen, waarbij de veilingswaarde bleef gesouteneerd. Zoo werden afgedaan 729 kranjangs *Java* van vroegere aanvoer, mooije kwaliteit stoom circa No. 18 ƒ 40 en nog enkele kavelingen *Java* in de tweede hand.

Thee met kleine vraag en zonder omzettingen, doch ook, bij den verbeterden stand der Engelsche markt, weinig aangeboden.

Rijst. Uit de eerste hand hadden geene afdoeningen plaats; het artikel blijft intusschen goed gestemd en de houders zijn ongeneigd tot lagere prijzen te realiseren. Ook in gepelde soorten gaat weinig om; de notering is als volgt: gep *Arocan* ƒ $6\frac{1}{2}$ à $6\frac{3}{4}$; gep. *Ragoon* ƒ $6\frac{1}{4}$ à $6\frac{1}{2}$; gep *Java* ƒ 7 à 8; dito *Voorloop* ƒ $9\frac{1}{2}$ à 10; *Tafel* ƒ $10\frac{1}{2}$ à $11\frac{1}{2}$; *Carolina* ƒ 13.

Specerijen stil en nominaal.

Java **Tabak.** De omzettingen in de vorige maand waren vrij belangrijk, bedragende ca. 9600 pakken, en de prijzen op nieuw hooger dan die der maand October. Bij inschrijving werden verkocht 1981 pakk. Plantagie *Temayang*, 92 pakk particuliere aanplant dier plantagie, 1104 pakk. B I D L, 467 pakk *Boeren Malang*, 2523 pakk. plantagie *Nicot*, 35 pakk. *Uitschot* en 35 en 446 pakk. partikuliere aanplant dier plantagie.

In publieke veiling werden verkocht 937 pakken *Java*, plantagie V D S, van 16 à 115 ct. 319 pakken merk A. (uitschot) van $20\frac{1}{2}$ à 44 c. dooréén $28\frac{3}{4}$ ct. en 90 pakken B. (uitschot) van $15\frac{1}{2}$ à 28 ct. dooréén 20 ct 535 pakken plantagie B N, van $15\frac{1}{2}$ à $80\frac{1}{2}$ c. dooréén $35\frac{3}{4}$ ct. en 1052 pakken, plantagie G V, van 10 à $105\frac{1}{2}$ ct. dooréén $40\frac{1}{2}$ ct. Tegen 9 dezer zijn in veiling aangekondigd 8435 pakken, als 2800 pakken plantagie *Cuba*, 2027 pakken plantagie *Gwzing*, 1237 pakken particuliere aanplant *Malang*, 1723 pakken plantagie D M V O, 335 pakken diverse merken en 323 pakken B S *Boeren* Tabak.

Katoen. zonder handel in eene lustelooze stemming.

Wol. In de laatste dagen hadden geene aanvoeren plaats dan van 795 b. ex *Lord Nelson*, van Algoa-Bay, voor de N-H M. De voorraad is thans zeer onbeduidend en niet voldoende voor de vele aanvragen. De prijzen souteneren zich vooral voor fijne soorten, terwijl ook de ord. soorten meer de aandacht beginnen te trekken.

Huiden. In *West-Ind.* soorten bepaalde zich de omzettingen tot eenige kleine tweedenhands partijtjes voor cons. Van *Java Runder-* en *Buffel*-Huiden werden ca. 1500 st *Runder-* en ca. 10,000 st. *Buffel*-Huiden, zoo voor cons. als export. afgedaan, waaronder 6470 stuks O.-*Ind. Buffel* ex. *Nederland en Oranje*. Aangevoerd per *Santa Rosa*, van Curacao, 111 st *Caruques* Huiden, per *Helen Lindsay* 400 st *Oost Ind* Huiden, per *Diligence* 3204 st. *dito*; per *Kaap Hoorn* 3850 st *dito*.

Verfwaren. INDIGO met weinig handel. Bij particulieren werden in deze week aangevoerd ca 500 kan *Java*, die na de lossing aan de markt zullen komen. COCHENILLE onveranderd.

Tin vond sedert het laatst der vorige maand meer kooplust en werd bij niet onbelangrijke partijen tot steeds klimmende prijzen verhandeld, zijnde laatstelijk voor 1500 bl. *Banca* ƒ 73 betaald geworden.

Arak. De handel in dit artikel bepaalde zich tot 14 en 42 leggers *Sorrabaya* ex *Willem Kroonprins der Nederlanden*, welke tot geheimen prijs werden afgedaan

---

Zeetijdingen.

Brouwershaven.

Aangekomen.

29 Nov. *Stad Zierikzee*, Hotz qq., van Batavia; *Maria Diederika*, van Marion, van dito; *Warsata*, Steengrafe, van New-York; *Luna*, Warkmeister, van Baltimore. — 30 Nov. *Cornelia*, de Vries, van Java; *Paul Johan*, Hulsinga, van dito; *Vertrouwen*, Regtdoorzee, van New-York; *Edoard*, Wieting, van Baltimore; *Presto*, Cremer, van Wilmington (A.) — 1 Dec. *Scotia*, Miskelly, van Baltimore. 7 Dec. *Hugo Grotius*, Zweede, van Batavia.

Vertrokken.

24 Nov. *Itzstein und Welcher*, Bosse. naar New-York.

Zeilklaar.

7 Dec. *Jacoba Helena*, Swart, naar Oost-Indie.

Hellevoetsluis.

Aangekomen.

24 Nov. *Wilhelmina*, Ihnen, van Tjilatjap. — 26 Nov. *Rotterdam*, Poort, van Texel. — 27 Nov. *Margaretha*, Schade, Hongkong; *Johanna Bertha*, Feninga, van Newyork; *Ottolina*, Prange, van Londen. — 30 Nov. *Amalia*, Stockton, van K. v. Afrika. — 1 Dec. *Maria Magdalena*, Willenbrink, van Cochin; *Pieter Corneliszen Hooft*, Koens, van Havana. — 2 Dec. *Hendrina*, Pompe, van Batavia; *Maria Louise*, Smit, van Baltimore. — 3 Dec. *Chrysalis*, Saeger, van Moulmain; *Erwin*, Maas, van Newyork; *Heilige Willebrordus*, Timmermans, van Newcastle. — 5 *Hendrika Bartina*, Koster, van Newyork.

Vertrokken.

24 Nov. *Prins Veldmaarschalk*, Immink, n. Sunderland. — 7 Dec. *Jannetje*, Lupcke, naar Batavia; *Inkerman*, Sandstrom, naar Newyork; *Gerhard*, Toejes, naar Boston.

Zeilklaar.

Pep Smit, Hoefman, naar Batavia; *Dorothea Henriette*, Smit, naar dito; *Gouverneur van Swieten*, v. d. Harst, naar Padang; *Geertruida Maria*, Muller Drost, naar King George's Sound (vià Sunderland).

Texel.

Aangekomen.

28 Nov. *Graaf van Heyden Reinestein*, Wamsteker, van Batavia. 24 Nov. *Marianne*, Gronbeck, van dito. — 27 Nov. *Agatha & Maria*, van Zijp, van dito; *Maria Catharina*, de Bos, van dito; *Stad Dokkum*, van der Werf, van Tjilatjap. — 28 Nov. *Johanna*, Ouwehand, van Batavia; *Diligence*, Smit, van dito; *Honingbij*, Goedknegt qq., van dito. l. v. Mauritius. — 29 Nov. *Kaap Hoorn*, Dik, van dito; *Hercules*, Detering, van dito; *Nederwaard*, Quackelstein, van dito; *Handel*, Molenaar, van Curaçao. — 30 Nov. *Helen Lindsay*, Goble, Soerabaya; *A. R. Falck*, Slootweg v. Duin. van Padang; *Lord Nelson*. Hole, van Kaap de Goede Hoop; *Santa Rosa*, Buijkes, van Curaçao; *Fosca Helena*, de Waal, Baltimore. 1 Dec. *Elise Henriette*, Detering, van Batavia; *Zuid Beveland*, Boers, van dito; *Clio*, Wijnmalen van Soerabaija; *Acolus*, Schanfsma, van Havana; *Elisabeth*, Zeven, van Suriname. — 2 Dec. *Caipar de Robles*, van Slooten, van dito; *Vereeniging*, Sandberg qq., van Tjilatjap. — 3 Dec. *Susanna*, Groenewond, van Suriname. — 4 Dec. *Haren*, Boer, van dito. — 5 Dec. *Thames* Luckie, van Soerabaija; *Canton*, Tonkens, van Brunswick (V.)

Vertrokken.

25 Nov. *Staatsraad van Ewijck*, de Winter, naar Australie (vià Londen). — 5 Dec. *Macao*, Kroll, naar Batavia.

Zeilklaar.

7 Dec. *California*, de Wijn, naar Batavia., *Prins Mauritz*, Bart, naar dito; *Concurrent*, de Wit, naar dito; *Stad Leijden*, van der Worm, Singapore, *Hermonus Isaäc*, Braunstahl, naar Kaap de Goede Hoop; *Havana Packet*, de Boer, naar Havana; *Plantage Dordrecht*, Brakke, naar Suriname; *Mina*, Culpido, naar dito; *Raphaël*, van der Velde Smit, naar Curaçao., *Eclipse*, Doeksen, n. Londen; *Nederland & Oranje*, Rosier, naar Liverpool., *Jan Hendrik*, de Jong, naar Engeland.

Zierikzee

30 Nov. *Wilhelmina Catharina*, de Groot Stiffrij, van Batavia (n. Middelburg).

Vlissingen.

Aangekomen.

28 Nov. *Sirena*, van Gelderen, van Montevidio. — 30 Nov. *Nina*, Huisman, van Buenos Ayros, *Zwijger*, Wolthekkers, van dito. — 1 Dec. *Neptunus*. Bakker, van Laguna.

Aangekomen Passagiers.

Van Batavia:

Per *Paul Johan*, kapt. Hulsinga, de heeren de Groot, betaalmeester, en van Vuuren, 1e. luit. der inf. bij het Oost-Indische leger.

Per *Cornelia*, kapt. de Vries, de heer Spaling, sendeling, met vrouw en kind, en kapt. J. J. Kleine.

Per *Clio*. kapt. Wijnmalen: De kapt. der infant. Preusser; de koopvaardij-kapitein Reinders.

Per *Zuid Beveland*, kapt. Boers: De heeren E. F. W. Preuser en B. J. Reijnders.

Per *Diligence*, kapt. Smit: De heeren K. W. E. Bergner en echtgenoote., en J. Vrijdag.

Per *Honingby*, kapt. Goedknecht qq.: De heeren J. J. Carabain en echtgenoote, R. Smith, J. baron Bentinck en J. A. Dinaux. luit. ter-zee 2de klasse.

Per *Wilhelmina Catharina*, kapt. de Groot Stiffry: De kapitein Timmermans, van het verongelukte schip *Olivier van Noord.*

Vertrokken Passagiers.

Naar Batavia:

Per *Macao*, kapt. Kroll, de heer G. L. Gortmans.

GEBOORTEN EN STERFGEVALLEN.

Bevallen:

De echtgenoote van F. Butin Bik. Z. Kedong Kebo 11 Jan. — H. S. Drossaers geb. Houthuijsen. D. Batavia 13 Jan. — F. E. L. Odenthal geb. van Bloemen Waanders. D. Samarang 16 Jan. — H. van Trappe geb. Rubricht. D. Samarang 17 Jan. — De echtgenoote van den kapt. der inf. Raaymaakers Z. Macassar 5 Januarij.

Overleden:

Het kindje van J. L. E. Ham. 4 m. Pecalongan 7 Jan. — D. Buijs geb. Brunsveld van Hulten. Batavia 15 Januarij.

VERTREKKENDE PERSONEN.

J Schneider en familie. — Dr. J. K. van den Broek- — Vice-admiraal Bouricius. — Familie Fabius.— Th. Keijzer.— J. H. Rosemeier en familie. — D. N. Buijs. — H. P. M. Wachtels. — A. Voget. — Charles Hagedorn.

SCHEEPSBERIGTEN.

Aangekomen Schepen te Soerabaya.

Datum		*Vlag*	*Namen der Schepen*	*Gezagvoerders*	*Van*
Januarij	22	Nederl. Ind.	Faid Alim.	Said Mohamat bin Alie Biljoen.	Batavia.
id.	—	id. id	Clipper	L. Eschauzier.	Grissee.
id.	—	Nederlandsche	Souburg.	H. H. von Linderen.	Batavia.
id.	—	Nederl. Ind.	Bella.	Jono.	Pasoeroean.
id.	—	Z. M.	Stoomschip Celebes.	Luit.-ter-zee 1 kl. J. A. van der Velde.	Batavia.
id.	24	Nederl. Ind.	Kim Tianhoat.	Goei Binkiat.	Banjarmassing.
id.	—	Nederlandsche	Colombine.	C. A. Malbrane.	Batavia.
id.	26	Zweedsche	Atlantic.	F. W. Fleetwood.	id.
id.	—	Nederl. Ind.	Stoomschip Koningin der Nederlanden.	E. Lewis.	id.

Vertrokken Schepen van Soerabaya.

Datum		*Vlag*	*Namen der Schepen*	*Gezagvoerders*	*Naar*
Januarij	22	Zweedsche	Daniel Elfstrand Persson.	H. Wahlman.	Nederland.
id.	—	Balische	Gruda.	M. Haberbier.	Bali (Badong.)
id.	23	Nederlandsche	Wilhelmina Lucia.	G. Poolman.	Boni.
id	—	id.	Bezoekie.	J. A. Lammerts van Bueren.	Pasoeroean.
id,	—	Nederl. Ind.	Krabbe.	Mardam.	id.
id.	—	id. id.	Lit le Tot.	Katjoong.	id.
id.	24	Nederlandsche	Provincie Drenthe.	H. Beckering.	Nederl. v. Banjoewangie
id.	—	Nederl Ind.	Bella.	Jono.	Pasoeroean.
id.	25	Nederlandsche	Pantalon.	J. A. Bruijnsels.	id
id.	—	Z. M.	Stoomschip Celebes.	Luit.-ter-zee 1 kl. J. A. van der Velde.	Koersstellende om de Oost
id.	—	Nederl. Ind.	Goansien.	Ong Kesoei.	Grissee.

In lading liggende Schepen te Soerabaya.

Vlag.	*Namen der Schepen*	*Gezagvoerders*	*Bestemming*	*Agenten*
Nederlandsche	Stad Schiedam.	T. Wulp.	Onbepaald.	Fraser Eaton & Co.
id.	Beatrix.	Van der Wijck.	id.	" " " "
id.	Louise Jacoba Johanna.	Baumgarten.	Te Koop.	" " " "
id.	Drie Vrienden.	L. P. Andersson.	Onbepaald.	" " " "
Zweedsche	Prince Oscar.	Oberg.	Stockholm.	" " " "
id.	L. Abang.	Mork.	"	" " " "
Nederl. Ind.	Wilhelmine Cox.	Deibel.	Onbepaald.	Mathieu Ebbs Ruijs & Co.
Nederlandsche	Jacob.	Borger.	id.	" " " " "
Hamburgsche	Manila.	Behrens.	Cork.	" " " " "
id.	Adolph.	Kross.	Onbepaald.	" " " " "
Hollandsche	Johanna Louise.	Popken.	Amsterdam	Schimmelpenninck & Co.
id.	Wildeman.	Driest.	Holland.	" " "
id.	Jan Schouten.	Coeningh Meijer.	Onbepaald.	" " "
id.	Prins Frederik der Nederlanden.	de Wit.	id.	" " "
id.	Zaantroom.	Schaap.	id.	" " "
id.	O. J. Packet.	Postma.	id.	" " "
id.	Henriette.	Robintson.	Batavia.	" " "
Nederlandsche	van der Wal van Puttershoek.	Lammers.	Amsterdam.	" " "
id.	Everdina Elisabeth.	Tonjes.	Onbepaald.	Ruyl Cramer & Co.
id.	Laurens Koster.	Koenen.	id.	" " " "
id.	Koerier.	Rotgans.	id.	" " " "
id.	Kinderdijk.	Zwanenburg.	id.	" " " "
id.	Rhijnvis Feith.	Lammerts.	Nederland.	" " " "
id.	Eersteling.	Mann.	Onbepaald.	J. F. van Leeuwen & Co.
id.	Arij Scheffer.	Kunst.	id.	" " " " " "
id.	Delftshaven.	Schaap qq.	Onbepaald.	B. Kopersmit & Co.
Nederl. Ind.	Stoomschip Macasser.	Smith.	In Reparatie.	" " " "
id. id.	id. Ambon.	Hugenholtz.	id.	" " " "
Nederlandsche	Pictura.	Vogel.	Onbepaald.	" " " "
id.	Baltimore.	Brakke.	id.	" " " "
id.	Louise.	P. Buys Jr.	Nederland.	" " " "
id.	Ida Elisabeth.	Kramer.	id.	" " " "
in.	Koophandel.	De Vries qq.	China.	" " " "
id.	Drie Gezusters.	Visscher.	Nederland.	" " " "
Engelsche	Princess.	G. Sargent.	Onbepaald.	McMillan Marten & Co.
Engel-che	Sophia Fraser.	Wilson.	China.	Hill Broekman & Co.
Ned. Ind.	Scotch Lassie.	McKensie.	Moluccos.	" " " "
Ned. Ind.	Stoomschip Samarang Packet.	Scheel.	Batavia	" " " "
Nederlandsche	Johannes Albertus.	J. C. Londt.	Onbepaald.	B. J. van Eck & Co.
id.	Stad Nijmegen.	H. P. Cruijs.	"	" " " " " "
Engelsche	Achilles.	Hart.	Onbepaald.	Major Matzen & Co.

Aangekomen Passagiers.

Met de Nederl. Ind. bark *Kim Tianhoat*, de heer D Saman.— Met de Nederl. bark *Colombine*, de heeren Halewijn & de Meijer.— Met het Nederl. Ind. stoomschip *Koningin der Nederlanden*, de heeren London, Hair, E. Sturler, C. Rijschken, J. J. Bals. C. M. W. Wruick & W. Otto, Z. M. troepen en bannelingen.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

Z. M. wachtschip Batavia; de stoomschepen Medusa, Etna Onrust en Samarang; de schepen Zaanstroom, Djeedool Moebarak, de Stad Schiedam, Oost India Pakket, Alfulck, Prins Frederik der Nederlanden, Arij Scheffer, Louise, Fathool Moebarak, Princess, Achilles, Padang Pandjang, Manila, Gapa Salim, L. A. Bang en Atlantic; de stoomschepen Makasser, Ambon, Samarang- Packet en Koningin der Nederlanden; de barken Fathal Ma-än, Saijan Maskoer, Jan Schouten, Jacob, Beatrix, Salma, Drie Vrienden, Delftshaven, Louise Antoinette, Louisa Jacoba Johanna, Everdina Elisabeth, El Masshoor, Fathool Joesoer, Adolf van Nassau, Joedool Barie, Soedul Gair, Baltimore, Bacht Mastora, Eersteling, Naim Balgijer, Fathool Manan, Abool Hasim, Laurens Koster, Kinderdijk, Pictura, Wildeman, Wilhelmina Cox, Abool Hair, Fathool Madjiet, Jonkhr. Mr. van de Wall van Puttershoek, Alhamadanie, Aldjoesoer, Prins Oscar, Fathool Wadoet, de Stad Nijmegen, Arief Banjermaas, Ida Elizabeth, Koophandel, Drie Gesusters, Faid Alim, Souburg, Kim Tianhoat en Colombine; de brikken Johannes Albertus, Soedoel Barie, Marzoek, So-Ootdin, Sophia Fraser, Koerier, Rhijnvis Feith, Djainoer, Henriette en Adolph; de schoeners Sarie Tengaroong, Hoseeng, Almok Tasam, Komeij, Bintang Tjaigoan, Berkatool Adjelan, Bilmadjiet, Bingseeng, Mastora Doris, Banda, Coquette, Johannes en Louisa en Clipper; de kotter Tedok.

PASOEROEAN.

AANGEKOMEN.

17 Januarij. Het Nederl. schip *Laura en Adèle*, gezagv. H. F. C. von Noël, van Soerabaya.

21 Januarij. Het Ned. schip *Delft*, gezagv. L. van Geelkerken, van Batavia.

VERTROKKEN.

19 Januarij. De Ned. Ind. schoener *Bella*, gezagv. Jono, naar Soerabaya.

20 Januarij. Het Ned. schip *S. van Heel*, gezagv. D. H. Dietz, naar Nederland.

21 Januarij. Het Ned. schip *Karel en Henricus*, gezagv. A. van der Geer, naar Nederland.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

De Nederlandsche schepen Eva Johanna, Gerardus Jacobus, Laura en Adèle en Delft; de Ned. Ind. kotters Carolina en Mad Mira.

Aan- en Uitvoer te Soerabaya van den 24sten tot en met den 26sten Januarij 1859.

AANVOER.

Van Banjarmassing per de Ned. Ind. bark *Kiem Tian Hoat*, gez. Goei bin Kiat, agent Gezagvoerder.

9320 bossen bindrotting, 25600 stuks maloekoe matten, 7190 stuks kadjangmatten, 1340 stuks planken, 3 picols was en kleinigheden. Gezagvoerder.

Van Batavia per de Ned. Ind. bark *Faid Alim*, gezagv. Sech Mohamat bin Alie Biljoen, agent Gezagvoerder.

10 kisten man. sigaren, Thomas; 5 manden aardewerk, Hill Broekman & Co; 10 kisten beschuit, 3 collis lampen, 1 kist wagentuig, W. W. Cook & Co; 1 kistje regaal, Mc Millan Marten & Co; 3 dozijn stoelen, 8 knapen, K. Buwalda; 20 vaten azijn, Mathieu Ebbs Ruijs & Co; 20 balen touwwerk, Major Matzen & Co; 60 picols dammar, 10 picols komeijnenzaad, 40 picols dadels, 92 collis manufacturen, naaigaren, koopmanschappen en kleinigheden, diverse personen, en eenige goederen, bestemd voor Macassar.

Van Batavia per het Ned. schip *Columbine*, gezagv. Malbrane, agenten Schimmelpenninck & Co.

30 kisten opium, 26 kisten roode wijn, 6 kisten sakie, 26 collis machinerien, 50 vaten meel, 130 picols spiauter, 24 kisten man. sigaren, 42 collis zijden goederen, soija, paijoongs, seildoek en koopmanschappen, Order.

UITVOER.

Naar Pasoeroean en Nederland per het Ned. schip *Pantalon*, gez. J. Brunseels.

300 picols rotting, Schimmelpenninck & Co.

Marktprijzen.

Suiker N°. 16 per picol *f* 18.—
Koffij *f* 33.—
Rijst (carga) per kojang. *f* 115 à *f* 140.—
Id. (witte) " " *f* 150 à *f* 160.—
Koehuiden per 100 st. *f* 250 à *f* 350.—
Arak per legger *f* 50 à *f* 60.—
Olie (Klapper)
Olie (Katjang) *f* 14.—
Kadjang Matten
Rotting. *f* 9 à *f* 12.—
Wisselkoers Pari.—

PROTESTANTSCHE EEREDIENST.

Zondag den 30sten Januarij 1859,
's morgens ten half negen ure.
Bediening van het H. Avondmaal.
Ds. SCHIFF.

ROOMSCH KATHOLIEKE EEREDIENST.

Zondag den 30sten Januarij 1859,
's morgens ten half negen ure.

ERRATA.

In het ingezonden en aan onze correctie toevertrouwde artikel van den Heer J. van der Tang, in ons vorig nummer, komen op regel 10, 9 en 7, van onderen, drie drukfeilen voor, en wel in de woorden *bij*, *beer* en *bekendstelling*; men leze hiervoor: *mij*, *heer* en *bekendstellingen*.

Redactie.

De inteekening in Nederland kan geschieden bij L. van Bakkenes & Co te *Amsterdam* en W. J. van Haren Noman te *Leiden*.

GEDRUKT BIJ E. FUHRI & CO, TE SOERABAYA.